

Lausunnon kohteena olleet aikakauslehtien otsikkolauseet ja -sanat olivat tavanomaisia. Lehdissä olleet ingressit ja kuvatekstit eivät ilmentäneet teostason vaadittavaa omaperäisyyttä. Lehden taitto ei kokonaisuutena eikä yksittäisinä aukeamina tai artikkelikokonaisuuksina saanut suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Selostus asiasta

Toimitussihteeri-toimittaja A, toimittaja B, toimitussihteeri C ja taittaja D ovat 27.2.1995 päivätyllä kirjeellään pyytäneet tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, ylittääkö käsityölehti E -nimisessä lehdessä julkaistu tyypillinen toimituksellinen aineisto, toisin sanoen toimittajien kirjoittamat tekstit tekijänoikeuslain tarkoittaman teoskynnyksen. Lisäksi lausuntoa pyydetään siitä, ylittävätkö lehden taittajan D:n taittotyön tulokset teoskynnyksen. Lausuntopyyntöön liitteenä on esimerkkejä lausunnonpyytäjien jutuista.

Hakijat kertovat työskentelevänsä E -lehden toimituksessa kustannusosakeyhtiö F:ssä. Hakijat toimivat lehteen tulevan aineiston toimittajien, toimitussihteerien ja taittajan työnkuvien mukaan.

Toimittajat ja toimitussihteerit ideoivat ja valitsevat lehden aineiston yhteistyössä päätoimittajan kanssa, kirjoittavat lehden tekstit ja editoivat avustajilta ja kääntäjiltä tulevan työohjemateriaalin toimitukselliseen muotoon. Toimittajat suunnittelevat lehdelle omia käsityömalleja ja suunnittelevat sekä omien mallistojen että avustajilta ostettujen käsityömallien kuvaukset. Jutut on pääosin signeerattu.

Valokuvat, osa käsityömalleista ja työohjeet ostetaan ulkopuolisilta avustajilta. Osa lehdessä toimitetaan ulkomaisen kuva- ja työohjemateriaalin pohjalta. Lehden taittaja suunnittelee ja toteuttaa koko lehden visuaalisen ulko-osan toimituksellisen materiaalin osalta.

Hakijat kohdistavat toimittajien ja toimitussihteereiden osalta lausuntopyyntöön liitteenä oleviin E:n juttuihin, joihin toimittajat ovat luoneet tekstit (otsikko, ingressi, teksti, kuvatekstit) ja juttukokonaisuuksiin. Taittaja D:n osalta lausuntopyyntö koskee E:n numeroa 11/94 kokonaisuudessaan ja sen erillisiä juttukokonaisuuksia.

Perusteluissa hakijat katsovat, että esimerkkeinä käytetyt jutut ovat sellaisia, että ne yksittäisinä juttuina ylittävät tekijänoikeuslain soveltamisen edellytyksenä olevan lain 1 §:ssä säädetyn teoskynnyksen. Kyseessä on joissain tapauksissa useamman tekijän yhteisteos, mutta lausuntopyyntöön sisällön, teoskynnyksen ylittämisen kannalta tällä ei ole merkitystä.

Tekstien osalta teoskynnys on vakiintuneen tulkinnan mukaan varsin alhainen. Hakijat katsovat, että jokaisessa esimerkkiluettelon jutussa teksti sinällään selvästi ylittää teoskynnyksen.

Taiton teoskynnyksen ylittymisen arviointi on ollut moniselitteisempää ja teoskynnyksen on katsottu olevan jossain määrin tekstiä korkeamman. Käsityölehti E edustaa hakijoiden käsityksen mukaan varsin korkeaa visuaalista tasoa. Sivujen ja juttukokonaisuuksien taiton on oltava näyttävää, omaperäistä ja vaihtelevaa. Visuaalisesti korkeatasoinen ulko-osu on lehden markkinoinnin ja irtonumeromyynnin olennainen osa.

Taittajan työ edellyttää luovaa näkemystä visuaalisesti onnistuneesta lopputuloksesta. Juttujen ja juttukokonaisuuksien layout koostuu eri elementtien, kuten kuvien, tekstien, piirrosten ja logojen sijoittelusta, tarkasti suunnitelluista väreistä ja typografian monipuolisesta käytöstä visuaalisena elementtinä. Sivujen ja aukeamien muodostamien kokonaisuuksien lisäksi lehdellä on oltava omaperäinen yhtenäinen kokonaisilme. Taittotyö on visuaalisen sommittelun tulos. Hakijat katsovat teoskynnyksen ylittyvän sekä yksittäisissä juttukokonaisuuksissa että koko lehden visuaalisessa toteutuksessa.

Kustannusosakeyhtiö F:n vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut F Oy:lle, jäljempänä yhtiö, mahdollisuuden vastineen antamiseen.

Hakijat ovat yhtiön työntekijöitä. Vastineessa todetaan, ettei A ole E:n toimittaja vaan toimitus-sihteerin. Lausuntopyynnön taustalla on Ruotsissa yhtiön julkaisema E:n sisarlehti S, jossa on käytetty E:hen hankittua aineistoa. Yhtiö on neuvotellut hakijoiden ja journalistien etujärjestön edustajien kanssa toimittajia koskevan työehtosopimuksen (1.1.1994—28.2.1995) 16 §:n 2 momentin tulkinnasta. Pykälä kuuluu seuraavasti: "Kustantajalla on oikeus lehdessään kerran julkaista se toimittajan tai kuvaajan toimestaan laatima teksti- tai kuva-aineisto, johon tällä lain mukaan on tekijänoikeus...". Neuvottelu koskee edellä mainittujen työntekijöiden toimenkuvaa sekä heidän työnsä ja erityisesti taiton tekijänoikeudellista luonnetta. Journalistien etujärjestön edustajan mukaan lähes koko lehden sisältö ylittää teoskynnyksen ja kaikki hakijat toimittavat tekijänoikeudellisesti suojattua aineistoa. Yhtiön kanta ilmenee vastineeseen liitetystä kirjeestä. E:n toimituksen työ rinnastuu graafisiin toimihenkilöihin kuuluvien kustannustoimittajien työhön, joiden osalta ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa työehtosopimukseen tekijänoikeutta koskevia säännöksiä. Lausuntopyyntö koskee välillisesti siis myös hakijoiden työehtosopimusten ja alan työehtosopimuksen tulkintaa.

Käsityölehti E

Suurin osa (yli 80 %) E:ssä julkaistavasta aineistosta (kaavat, ohjeet, kuvamateriaali) on ostettu ulkopuolisilta aineistotoimittajilta eli lehti toimitetaan niin sanotun syndikoidun aineiston pohjalta. Tärkein aineistotoimittaja on U, joka julkaisee Hollannissa kahta käsityölehteä. Tämän lisäksi ostetaan useilta kuvatoimistoilta aineistoa, jota julkaistaan muun muassa saksalaisissa, hollantilaisissa, tanskalaisissa sekä ranskalaisissa lehdissä. Tämän lisäksi erilaiset lanka- ja kangasmaahantuojat ja lehden lukijat lähettävät toimitukselle korvauksetta ohjeita, kuvia, esitteitä ja myös valmiita tuotteita. Oman toimituksen ja oman originoinnin osuus E:ssä on hyvin vähäinen.

E:ssä julkaistaan vuosittain noin 250 vaatekaavun ohjeineen (eli keskimäärin 20 ohjetta ja kaavaa per numero). Näistä ostetaan U:ltä syndikointisopimuksen mukaisesti 240 kaavaa ja ohjetta. Oman toimituksen ideoimia tai laatimia käsityömalleja lehdessä on harvoin. Tuolloin ohjeet ja kaavat ovat joko perinnemalleja tai vaatekaavun ohjeidenkin käyttämiä, hieman muunneltuja peruskaavamalleja eli malleja, joita ulkomaiset aineistotoimittajat eivät tuota. Usein myös lehden lukijat lähettävät ideoita ja malleja toteutettavaksi.

Koska käsityölehti E perustuu suurimmaksi osaksi ulkopuolisilta tilattuun materiaaliin eikä omaan originointiin, on lehden toimittajan ja toimitussihteerien pääasiallisena tehtävänä koota asi tiedot valmiiseen ulkopuolisilta hankittuun kuvamateriaaliin käyttäen tukena ulkomaisia lähdelehtiä, joissa jutut on jo aikaisemmin julkaistu. Todettakoon vielä, että lehden toimittaja ja toimitussihteerit eivät ole koulutukseltaan toimittajia vaan käsityönopeettajia.

Lehden päätoimittaja valitsee itse kaikki lehdessä vuosittain julkaistavat 250 ohjetta ja kaavaa ulkopuolisten aineistotoimittajien lehdelle toimittamasta materiaalista. Päätoimittajan määrittelemän linjan mukaisesti lehdessä julkaistavat ohjeet ja mallit ovat käytännöllisiä, kullekin vuodelle ajankohtaisia ja tavallisille käsityöharrastajalle sopivia. Lehden päätoimittaja päättää vuoden aikana julkaistavien lehtien teemat.

Päätoimittaja määrää ennalta lehden rakenteen ja sivumäärän. Päätoimittajan määrittelemä lehden rakenne on pääsääntöisesti seuraava: kaavavaatteet, neuleohjeet, sisustus, ohjesivut ja kaava-arkki (lehden keskellä), muut tekniikat: virkkaus, kudonta, kirjonta, askartelu ja nikkarointi ja palstat.

Päätoimittajan valitsemiin kuviin liittyvät vieraskieliset käsityöohjeet kääntää suomeksi

ulkopuolinen käsityökäännöksiin erikoistunut tekninen käsityönopeuttajakääntäjä. Toimitus ei yleensä editoi ohjekäännöksiä. Lehden toimitus kokoaa päätoimittajan kutakin numeroa varten valitsemat diakuvat ja käännetyt ohjeet taittovalmiiksi käyttäen apuna ulkomaisen lähdelehden kirjoitus- ja ulkoasua. Toimitus laatii lähdelehteä, kuvia ja ohjeita hyväksikäyttäen otsikon, ingressin ja kuvatekstin, joiden tulee olla mallia, käytettyä materiaalia ja tuotteen käyttömahdollisuuksia kuvailevia ja selostavia ja kuvaa mahdollisesti täydentäviä.

Lisäksi toimittaja ja freelancerit hoitavat kuvausjärjestelyt niiden käsityömallien osalta, jotka lehden kotimaiset avustajat ja lukijat ovat suunnitelleet ja valmistaneet. Toimitus ei itse valmista lehdessä kuvattuja malleja, vaan vain lähinnä ideoi valmisvaatteiden ja ulkomaisten lehtien perusteella malleja, joiden kaavojen ja muiden ohjeiden teko ostetaan ulkopuoliselta ammattilaiselta samoin kuin itse vaateen ompelu tai huonekalun nikkarointi.

Lehden taiton ja muun ulkoasun osalta todetaan, että lehden päätoimittaja hyväksyy ja päättää jokaisen numeron lopullisesta ulkoasusta, kuvien sijoittelusta, tekstityypistä, kirjasinlajista, kansikuvan aiheesta ja kansikuvasta sekä kirjoittaa kannen tekstit. Lehden taittaja ei tee itsenäistä ja omaperäistä luomistyötä, vaan toimii päätoimittajan ohjeiden ja ennalta sovitun lehden kokonaisilmeen varassa. Lukijoiden kannalta on tärkeätä, että lehden visuaalinen ilme ja ulkoasu vastaavat sitä, mihin lukijat ovat tottuneet. Lehden ulkoasua tai palstojen sijaintia ei voida muuttaa numerosta toiseen, vaan lehden on säilytettävä yleisilmeensä. Taittajan jokapäiväinen työ on toteuttaa lähes orjallisesti lehden yleisilme sovitulla tavalla. Eri asia on sitten koko lehden visuaalisen ilmeen muuttaminen, jolloin lehden rakenne, kirjasintyypit yms. saatetaan muuttaa esimerkiksi lukijatutkimukseen perustuen. Lehdelle on vuonna 1990 ulkopuolisen henkilön toimesta laadittu "stylebook", joka sisältää lehden visuaalisen ilmeen suuntalinjat.

Lehden päätoimittaja lukee ja editoi aina kaikki lehdessä julkaistavat jutut ja korjaa tarvittaessa juttujen kirjoitustyyliä, asiatietoja ja kielivirheitä. Vastineeseen on liitetty esimerkkejä toimituksen tekemistä jutuista, jotka päätoimittaja on editoinut. Myös lausuntopyyntöissä esitetyt tekstit, erityisesti otsikot ja ingressit, ovat lehden päätoimittajan editoimia. Myös lausuntopyyntöjen tekijät ovat hyvin tietoisia siitä, että heidän nyt omina esittämiään tekstejä on päätoimittaja editoinut.

Lehden päätoimittaja on pyrkinyt noudattamaan E:ssä signeeraustapaa, jonka mukaan lehden oma toimitus voi signeerata vain ne jutut, joiden tekemisessä se on ollut mukana järjestämässä kuvauksen, ideoimalla käsityöohjeen ja kirjoittamalla otsikon, ingressin ja kuvatekstin. Päätoimittaja ei itse ole signeerannut editoimiaan toimituksen tekstejä. Ulkopuolisilta aineistotoimittajilta ostetut jutut merkitään sen sijaan asianomaisen tahon copyright-merkinnöin yleensä jutun pääkuvan yhteydessä. Toimitus ei yleensä signeeraa näitä juttuja siitä huolimatta, että toimitus on laatinut niihin otsikot, ingressit ja kuvatekstit, koska toimituksen itsenäisen ja omaperäisen työn osuus on erittäin vähäinen.

Nykyajan lehden tekeminen on mitä suuremmassa määrin ryhmätyötä ja perustuu ulkopuolisilta hankittuun materiaaliin. Työnantaja antaa lehden toimituksen käyttöön huomattavan määrän aineistoa, josta päätoimittaja valitsee julkaistavan aineiston. Toimituksen tehtäväksi jää lähinnä ulkopuolisten aineistohankintojen koordinointi ja lehden koostaminen valmiista aineistosta ja mahdollisten otsikoiden, ingressien ja kuvatekstien laadinta. Usein lehden päätoimittaja vielä editoi toimituksen tekemät jutut ja muuttaa taittoa niin paljon, ettei alkuperäisestä jutusta tai taitosta jää paljon jäljelle. On hyvin vaikea yksiselitteisesti osoittaa, mikä on ollut päätoimittajan, toimittajan tai toimitussihteerien osuus, mihin jonkun työpanos loppuu ja mistä toisen alkaa eli kuka on tekijä. Erityisen vaikeaksi tilanne muodostuu silloin, kun on kyse niin sanotun syndikoidun materiaalin perusteella tehtävästä lehdestä kuten käsityölehti E.

Edellä kerrotun johdosta mikäli esitetyt esimerkkitekstit ylittävät teoskynnyksen, yhtiö pyytää tekijänoikeusneuvostoa ottamaan myös kantaa siihen, kenellä on lopulta tekijänoikeudet vahvasti editoituun tekstiin, toimittajalla vai päätoimittajalla vai molemmilla.

Esimerkkijutuista

Vastapainoksi hakijoiden esimerkkijutuille vastineeseen on liitetty esimerkkeinä käsityölehtien juttujen ja taiton "itsenäisyydestä ja omaperäisyydestä" E:n juttuja.

Yhtiö katsoo esimerkkien osoittavan, että E:n jutut noudattavat usein otsikkoa ja taittoa myöten lähdelehden juttua. Vastaava lähdejuttu löytyy hakijoiden mainitsemalle "Alusasujen uusi aika" 2/95.

Lisäksi toisin kuin lausuntopyynnössä ilmoitetaan numerossa 8/94 "Näissä Ville viihtyy" jutun vaatteet on suunnitellut ja ommellut kyseinen Ville toimituksen huolehtiessa vain vaatteiden kaa-voittamisesta ja sarjomisesta ulkopuolisella taholla ja kuvauksesta.

Kuten edellä on jo todettu lehden kannesta (kuva, teksti yms.), kuvien ja tekstityypin valinnasta päättää lehden päätoimittaja. Myös numeron 11/94 osalta taittaja on tehnyt taiton päätoimittajan valvonnassa hänen ohjeidensa mukaisesti. Esimerkiksi kannen kuvaksi taittaja ehdotti sivulla 7 ollutta U:n kuvaa, mutta päätoimittaja valitsi kanteen kuvan sivulta 57.

Huvia & Hyötyä -palsta on E:n uutispalsta, johon koko toimitus hankkii materiaalia ja johon myös ulkopuoliset tahot lähettävät tietoa erilaisista käsityöalan uutuustuotteista, tapahtumista, kirjoista jne. Vastineessa katsotaan, ettei uutisten osalta teoskynnys ei ylity.

Käsityöohjeet

Kustannusalalla on yleisesti katsottu, etteivät tavanomaiset käsityöohjeet, jossa kuvataan vain tarvikkeiden määrät, menekit ja valmistusohjeet, saa tekijänoikeussuojaa. Usein käsityöohjeet perustuvat perinteisiin malleihin ja ratkaisuihin eikä niitä käyttämällä luodussa mallissa ole välttämättä sellaista persoonallisuutta, ettei joku toinen suunnittelija voisi päätyä itsenäisesti vastaavaan ratkaisuun.

Lisäksi käsityöohjeet ovat usein muodoltaan käsityöjulkaisuissa yleisesti omaksutun käytännön mukaisia ja siten tavanomaisia vailla suurempaa omaperäisyyttä esimerkkeinä ovat villasukat ja lapaset. Mallin kuvaamistapa ja ohjeiden sisältö määräytyvät ompelun, neulomisen tms. teknisten vaatimusten sekä selkeän ilmaisutavan mukaisesti. Käsityöohjeiden ilmenemismuoto määräytyy pitkälti kuvattavan kohteen ulkoisten seikkojen eikä niinkään tekijän luovan työn perusteella. Tältä osin vastineessa viitataan tekijänoikeusneuvoston lausuntoihin 1994:3, 1994:16 ja 1994:17.

Tämän johdosta vastineessa katsotaan, että lausuntopyynnössä esitetyt kuvatekstit muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, jotka ilmenevät vastineen liitteestä, ovat käsityöohjeisiin verrattavia eivätkä ylitä teoskynnystä. Lisäksi liitteenä on esimerkkejä otsikoista ja ingresseistä, joiden osalta teoskynnys ei yhtiön mielestä ylity.

Kuvauksen suunnittelu

Lausuntopyyntö rajoittuu kohdan "kysymys" perusteella esimerkkijuttujen tekstien ja taittotyön teoskynnyn määrittämiseen. Tästä huolimatta lausunnossa on viitattu myös kuvausjärjestelyihin osana toimituksen työpanosta. Selkeyden vuoksi todettakoon, että kustannusalalla on yleisesti katsottu, ettei kuvauksen suunnittelu eli kuvausjärjestelyt yleensä saa tekijänoikeussuojaa. Kuvausjärjestelyjen osalta viitataan myös tekijänoikeusneuvoston lausuntoon 1994:1.

Taitto

Myös taiton osalta on kustannusalalla katsottu, ettei se yleensä saa tekijänoikeudellista suojaa. Syynä tähän on se, että taitto tavallisissa lehdissä harvoin ilmentää sellaista persoonallista

luomistyötä, etteikö joku muu kuin juuri kyseinen tekijä saattaisi päätyä samanlaiseen asetelmaan. Esimerkiksi taidelehdissä sen sijaan taitto voi ylittää teostasoon eli se voi olla muodoltaan itsenäinen ja omaperäinen.

Lehtien ulkoasu on yleensä ennalta määrätty eikä taittaja voi itsenäisesti ja omaperäisesti taittaa lehteä useasta eri syystä. Kuten edellä jo todettiin E:n rakenteen ja visuaalisen kokonaisilmeen päättää päätoimittaja. Lehden tietyt palstat ja jutut sijaitsevat tietyillä sivuilla, ilmoitussivut on myyty ennakkoon ja päätoimittaja päättää muulta osin ennalta juttujen sijainnin lehdessä. Lisäksi päätoimittaja hyväksyy ja päättää jokaisen numeron lopullisesta ulkoasusta, kuvien valinnasta ja sijoittelusta, tekstityypistä, kirjasinlajista, kansikuvan aiheesta ja kansikuvasta samoin kuin kaikista kannen teksteistä. Lehden taittaja ei tee itsenäistä ja omaperäistä luomistyötä, vaan toimii päätoimittajan ohjeiden varassa. Taitto on varsinkin käsityölehdissä kaava-arkkeineen teknistä ja tiukasti sidottu lehden käsityöohjeisiin: tietyjen kuvien tulee sijaita tietyillä sivuilla ohjeiden yhteydessä tietyssä järjestyksessä. Esimerkiksi E:ssä suurin osa ohjeista ja kaava-arkki sijaitsevat aina lehden keskimmaisilla sivuilla. Vastineessa viitataan tekijänoikeusneuvoston lausuntoon 1990:7.

Siitä huolimatta että E:n visuaalisen ilme on korkeatasoinen, yhtiö katsoo, ettei E:n taitto edes yksittäisten juttujen osalta, kuten ei yleensä muidenkaan lehtien taitto, ylitä teoskynnystä eikä näin ollen nauti tekijänoikeudellista suojaa.

Yhteenvedona yhtiö katsoo, etteivät lausuntopyynnössä esitetyt E:n kuvatekstit edellä mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta eikä taitto ole tekijänoikeuslain edellyttämällä tavalla itsenäisiä ja omaperäisiä eivätkä näin ollen ylitä teoskynnystä.

Yhtiö toimitti myöhemmin vielä neuvostolle lisäselvityksen, jossa selvitetään lausuntopyyntöön liitettyjen esimerkkijuttujen taustaa ja tekotapaa.

Tekijänoikeusneuvoston lausunto

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt asian ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeuslaissa on esimerkkiluettelo suojattavista teostyypeistä, mutta lain mukaan teos voi ilmetä myös muulla tavalla. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli fyysiselle henkilölle.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että tuote on itsenäinen ja omaperäinen, jolloin sen katsotaan ylittävän teostasoon. Käytännössä teostasovaatimuksen katsotaan täyttyvän, jos kukaan muu kuin tekijä itsenäisesti työhön ryhtyessään ei voisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen tekijän kanssa. Suojan kannalta tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä. Laissa ei ole annettu tarkkoja sääntöjä teostason arvioimiseksi. Ratkaisu tehdään harkinnan perusteella yksittäistapauksittain.

Tekijänoikeus on muodon suojaa. Ideoita, aiheita, periaatteita tai tietoja ei sinänsä suojata, vaan muotoa, jossa ne on ilmaistu. Suoja syntyy suoraan lain nojalla; rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä ei edellytetä.

Teostasovaatimus vaihtelee käytännössä eri teostyyppien osalta. Kirjallisten teosten teostasovaatimus on käytännössä varsin alhainen. Kirjoitusten katsotaan yleensä ilmentävän tekijänsä persoonaa ja ne saavat yleensä tekijänoikeussuojaa. Täysin tavanomaiset lauseet eivät kuitenkaan saa tekijänoikeussuojaa. On katsottu, että suojan ulkopuolelle jäävät lyhyet uutiset, tavanomaiset ilmoitukset, tavaruettelot ja aikataulut.

Tekijänoikeussuojan kannalta ongelmallisia ovat erilaiset asetelmat, sommitelmat ja layoutit.

Laki ei sulje niitä suojan ulkopuolelle, mutta käytännössä ne eivät kuitenkaan yleensä saa suojaa, koska asetelmat harvoin ilmentävät sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku muu kuin tekijä saattaisi päätyä samanlaiseen asetelmaan.

Tekijänoikeus voi syntyä myös useille henkilöille yhteisesti. Jos kaksi tai useammat ovat yhdessä luoneet teoksen heidän osuuksiensa muodostamatta itsenäisiä teoksia, heillä on lain 6 §:n mukaan yhteinen tekijänoikeus teokseen.

Otsikkojen, ingressien, kuvatekstien ja tekstien tekijänoikeudellinen suoja

Tekijänoikeusneuvostolle on toimitettu 16 eri E:n esimerkkijuttua sekä käsityölehti E 11/1994. Tekijänoikeusneuvosto on käynyt yksitellen läpi sille toimitetut esimerkkijutut. Tekijänoikeusneuvosto on tarkastellut kunkin osalta erikseen yltävätkö ne teostasoon.

Esimerkkijutuissa otsikot muodostuvat joko lyhyistä lauseista tai sanayhdistelmistä. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että esimerkkeinä esitetyt otsikkolauseet ja -sanat ovat ilmaisultaan yksinkertaisia ja tavanomaisia. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että ne eivät saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuina teoksina.

Esimerkkijutuissa ingressit muodostuvat lyhyistä virkkeistä, joissa lauseita on keskimäärin kolmesta viiteen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, etteivät esitetyt ingressit ilmennä sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku muu kuin tekstin kirjoittaja saattaisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että ne eivät saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuina teoksina.

Esimerkkijutuissa kuvatestit muodostuvat muutamasta lauseesta, joilla kuvaillaan kuvassa olevaa tuotetta. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei yksikään esitetyistä kuvateksteistä ilmennä sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku muu kuin tekstin kirjoittaja saattaisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että ne eivät saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuina teoksina.

Tekstien osalta on lausuntopyynnössä esitetty esimerkkeinä kolme eri tekstiä. Ensimmäisenä tekstinä on E:n 12/1994 Huvia & hyötyä -sivu, joka koostuu neljästä erillisestä tekstistä. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei yksikään sivun teksteistä ilmennä sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku muu kuin tekstin kirjoittaja saattaisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että ne eivät saa yksittäisinä teksteinä eivätkä tekstikokonaisuutena suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuina teoksina.

Toisena tekstinä on E:n 8/1994 Näissä Ville viihtyy -jutussa oleva lyhyehkö teksti, jossa on ilmaisultaan yksinkertaisin lausein kuvailtu valokuvissa olevien vaatteiden tyyliä. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei kyseinen teksti ilmennä sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku muu kuin tekstin kirjoittaja saattaisi päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että se ei saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Kolmantena tekstinä on E:n 1/1995 Ompele hurmuritähhti K:n kivat kampeet -jutussa oleva teksti, jonka otsikko on Studiossa K:n kanssa. Lyhyehkössä tekstissä kerrotaan tarina lapsen vierailusta studioon. Tekijänoikeusneuvosto katsoo tekstin olevan ilmaisultaan omaperäinen ja saavan suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa, että lausuntopyyntö on nimenomaisesti rajattu koskemaan ainoastaan teostason arviointia. Niiden seikkojen arvioiminen, kuinka itsenäisesti kirjoittaja on tekstinsä kirjoittanut ja mikä on mahdollisesti ollut päätoimittajan osuus, on näyttökysymys, johon tekijänoikeusneuvosto ei toimivaltansa puitteissa ota kantaa.

Arvioitaessa esimerkkijuttuja kokonaisuuksina tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei yhdenkään otsikon, ingressin, kuvatekstin ja tekstin yhdistelmän voida katsoa muodostavan sellaista itsenäistä ja omaperäistä kokonaisuutta, jossa ilmenisi tekijän luova panos. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, etteivät esimerkkeinä esitetyt juttukokonaisuudet saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuina

teoksina.

Taiton tekijänoikeudellinen suoja

Taiton osalta lausuntopyyntö koskee käsityölehti E:tä 11/1994. Vastineen liitteenä tekijänoikeusneuvostolle on toimitettu kopio ranskalaisen lehden aukeamasta, joka on lähes yhteneväinen kuvien ja tekstien taiton suhteen lausuntopyynnön kohteena olevan lehden sivujen 26—27 kanssa.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että vaikka lausuntopyynnön kohteena olevan lehden kuvien, tekstien, piirrosten, logojen ja muiden taittoon kuuluvien elementtien taitto on kaunista ja visuaalisesti korkeatasoista, ei se yllä teostasoon lehden 11/1994 osalta kokonaisuutena eikä yksittäisten aukeamien tai artikkelikokonaisuuksien osalta. Lehden taitto ei ilmennä sellaista persoonallista luomistytöä, etteikö joku toinen voisi vastaavaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei lausuntopyynnön kohteena olevan lehden taitto kokonaisuutena eikä yksittäisissä aukeamissa tai artikkelikokonaisuuksissa saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Tekijänoikeusneuvosto korostaa, että tekijänoikeudellinen suoja edellyttää tekijän omaa luovaa panosta. omaperäisyyden ja itsenäisyyden vaatimus jää täyttymättä, jos tuote valmistetaan pelkästään annettuja ohjeita tai esikuvia noudattaen.